

Zanimljiv pogled na Srednjoistočnu Europu

Izdanja: »Avangarda u sjeni Jalte (Umjetnost Srednjoistočne Europe u razdoblju 1945.-1989.)« Piotra Piotrowskog

Neven SVILAR
 neven.svilar@vjesnik.hr

ZAGREB - Knjiga »Avangarda u sjeni Jalte (Umjetnost Srednjoistočne Europe u razdoblju 1945.-1989.)« Piotra Piotrowskog, profesora za modernu i suvremenu umjetnost Sveučilišta Adam Mickiewicz u Poznanju, predstavljena je ovih dana u zagrebačkom Muzeju za suvremenu umjetnost.

Riječ je o uglednom povjesničaru umjetnosti, autoru brojnih knjiga, eseja, članaka i kataloga izložbi koji je kao gostujući profesor radio na brojnim svjetskim sveučilištima, te kao ravnatelj Nacionalnoga muzeja u Varšavi.

Knjigu su uz samoga autora iz Poljske predstavili i Miłan Pelc i Ljiljana Kolešnik iz Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu (koji je izdavač) te povjesničar umjetnosti Ješa Denegri. Ljiljana Kolešnik osvrnula se na metodologiju autora, kazavši kako je riječ o vrlo važnom ostvarenju, koje se sastoji od pet ključnih poglavlja, »Prvo poglavlje 'Zemljopis i povijest' definira povijesni i zemljopisni prostor kojim će se baviti autor. Potom slijedi poglavlje pod nazivom 'Nadrealistički interregnum: 1945.-1948.' gdje se autor osvrće na period u kojem još nisu uspostavljene dogme umjetnosti tzv. socrealizma.

Potom slijede dva poglavlja, 'Modernizam i totalitarizam: pedesete i šezdesete godine 20. stoljeća' i 'Neoavangarda i realni socijalizam: sedamdesete godine 20. stoljeća', u kojima se Piotrowski bavi desetljećima u kojima su se u ovom, drugačijem kontekstu ustalile umjetničke prakse

koje umnogome odudaraju od proklamirane umjetnosti, a završava poglavljem 'Epilog'.« Kolešnik je naglasila da je riječ o značajnoj knjizi s kojom se ne moramo nužno slagati i kojoj možemo naći neke zamjerke, no koja je unatoč tomu djelo od velike važnosti.

»Pitanje je što uopće podrazumijevamo pod pojmom 'Srednjoistočna Europa'. Indikativno je da na to pitanje svaki od mojih studenata daje različit odgovor. Piotrowski gleda u tom smislu na sudbinu umjetničkog stvaralaštva u onome što on smatra Srednjoistočnom Europom. Riječ je o knjizi koja je izvanredan kompendij, bogat izvor informacija koji uključuje sve što se zbiva na tom teritoriju u tom vremenu. U tom kontekstu opisana je i umjetnost bivše Jugoslavije, odnosno umjetnost Hrvatske«, kazao je Ješa Denegri o toj knjizi, dodavši da bi on osobno drugačije prikazao umjetnost na području Jugoslavije, posebno zbog činjenice da nedostaju neke ključne umjetničke prakse, poput Novih tendencija.

Autor Piotr Piotrowski je na koncu predavljanja zahvalio na prijevodu svoje knjige. »Ovu sam knjigu počeo planirati još početkom 90-ih godina, nakon velikih promjena koja su se dogodile na prostoru koji opisujem u knjizi. Nije ju bilo lako pisati, posebno zbog toga što sam morao sistematizirati neke potpuno različite umjetničke prakse u različitim zemljama. Primjerice, umjetnost Poljske i Jugoslavije bila je mnogo srodnija nego recimo umjetnost Poljske i Bugarske«, kazao je Piotrowski. Dodao je i da je i sam svjestan da nedostaju prikazi mnogih važnih umjetničkih pokreta.

»Morao sam napraviti nezahvalan posao izbora, jer da sam išao za objedinjavanjem svih umjetničkih pokreta nakon Drugoga svjetskog rata na ovom golemom i raznorodnom prostoru, bila bi mi potrebna čitava edicija, a ne samo jedna knjiga«, rekao je Piotrowski. [Neven Svilar]

